

СЪПОСТАВИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ ПАЗАР В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕДИ ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО КЪМ ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ И ДНЕС

Орлин Илиев Колев, Христина Петрова Николова
okolev@abv.bg; hrisiplam@abv.bg

*Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“,
гр.София, п.код 1574, ул. „Гео Милев“ 158
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ*

Ключови думи: *Застрахователен пазар, застрахователни компании, каско, кargo, Комисия за финансов надзор*

Резюме: *Включването на българските застрахователни компании в единния застрахователен пазар поставя предизвикателства, както за българските компании, опериращи на местния пазар и потенциалната им конкуренция от чуждестранни европейски застрахователи, така и пред възможността за достъп на нашите застрахователни компании до други европейски застрахователни пазари.*

Работата на местните застрахователни компании е поставена в нова икономическа среда, хармонизирана с европейската застрахователна политика, съгласно ангажимента на Република България по чл. 64, §. 1 от Директива 2005/68/ЕО на Европейския парламент и на Европейския съвет от 16 ноември 2005 година относно презастраховането и в съответствие изменение на Директиви 73/239/ЕИО и 92/49/ЕИО на Европейския съвет, както и на Директиви 98/78/ЕО и 2002/83/ЕО, съгласно които държавите- членки на Европейския съюз трябва да приведат законодателството си /законови, подзаконови и административни разпоредби/ в съответствие с нейните изисквания в срок до 10 декември 2007г.

Целта на настоящата разработка е да съпостави и анализира българския застрахователен пазар в два отделни момента: към 01 януари 2007г.(периода на присъединяването на Република България в Европейския съюз) и към 31 декември 2018г. (последната пълна календарна година). Акцент на съпоставителен анализ е част от застрахователния пазар, а именно транспортните застраховки. Като източник на информационен масив, използван като изходящ ресурс за анализ са данните, предоставяни от застрахователните компании пред Комисията за застрахователен надзор.

ВЪВЕДЕНИЕ

След присъединяването на Република България към Европейския съюз на 1 януари 2007г. българският застрахователен пазар стана част от единния европейски пазар и в резултат от това застрахователите от държавите - членки получиха право да извършват дейност въз основа на правото на установяване или чрез правото на свободно предоставяне на услуги, което означава, че за българските застрахователни

компании се отвори възможност за откриване на свои клонове в други страни от европейския съюз (например ЗАД Евро инс постепенно разкри свои представителства-клонове и дружества в Република Гърция, Република Румъния, Кралство Испания, Република Италия и други страни извън ЕС), а застрахователни дружества от други страни на Европейския съюз стъпиха българския застрахователен пазар. Във връзка с това, уведомлението от страна на надзорната институция по месторегистрация на застрахователното дружество дава възможност то да се възползва от някое от тези права. Надзорната институция пък изпраща това уведомление (този процес се нарича нотификация) до Комисията за финансов надзор (българската застрахователно – надзорна институция), която регистрира уведомлението и връща обратно информация за специфичните изисквания за Република България, свързани със застрахователните договори. След получаването на тази информация, застрахователят от друга държава - членка може да започне извършването на дейност чрез правото на установяване или чрез свободно предоставяне на услуги.

Правото на установяване се упражнява чрез клон на застраховател от друга държава членка, като е необходимо представянето на:

- организационна структура на клона;
- програма за дейността на територията на България по видове застраховки;
- лице, което е определено за управител на клона, притежаващо необходимата квалификация и опит.

От гледна точка на ограничителното условие за разглеждане и анализ на транспортни застрахователни услуги и отчитайки съществуващия информационен масив, събиран и обобщаван от Комисията за финансов надзор, настоящата разработка анализира следните транспортни застраховки, формиращи работната група от транспортни застрахователни продукти:

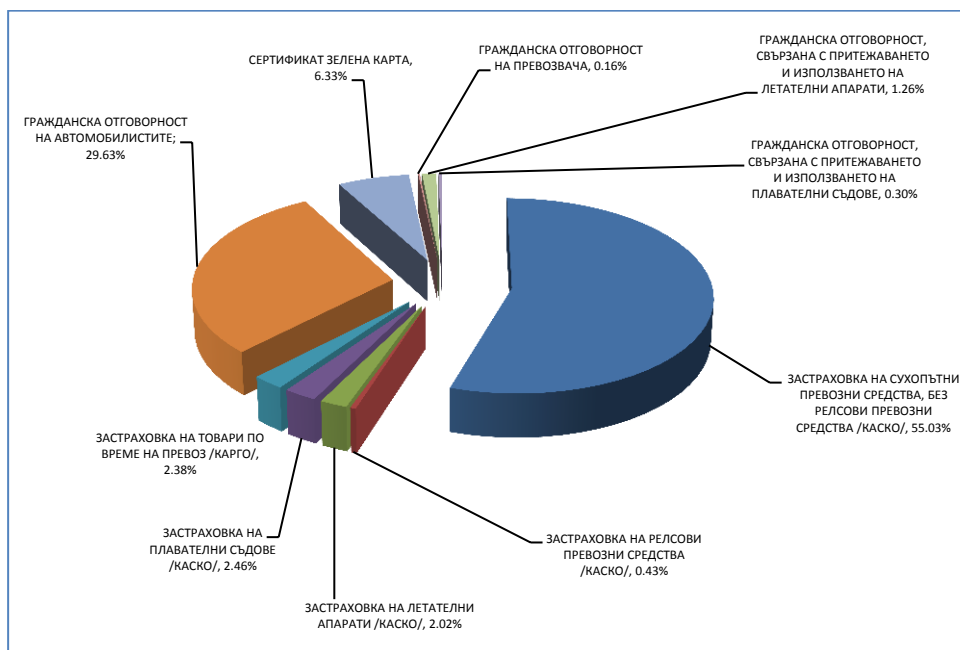
- „Каско“ застраховки, в т.ч.:
 - ✓ Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства;
 - ✓ Застраховка на релсови превозни средства;
 - ✓ Застраховка на летателни апарати;
 - ✓ Застраховка на плавателни апарати;
- Карго застраховки /застраховки на товари по време на превоз/;
- Застраховки „Граждански отговорности“ в т.ч.:
 - ✓ Гражданска отговорност на автомобили;
 - ✓ Сертификат „Зелена карта“;
 - ✓ Гражданска отговорност на летателни апарати;
 - ✓ Гражданска отговорност на плавателни съдове;
 - ✓ Гражданска отговорност на превозвача.

СЪСТОЯНИЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ ПАЗАР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2006г.

Общият застрахователен пазар към 31 декември 2006г. възлиза на премиен приход по застраховки „Общо застраховане“ в размер на 1 060 137 931 лева, формиран от работата на 19 лицензирани местни застрахователни компании и „Кю Би И Интернешънъл Иншурънс Лимитид – клон София“ - клон на чуждестранно застрахователно дружество, регистрирано в друга държава - членка на Европейския съюз. Пазарни лидери към 31 декември 2006г. в класация от първите три места са „ДЗИ – Общо застраховане“ ЕАД (148 273 493 лева приходи от транспортни застраховки), ЗД

„Бул инс“ АД (118 269 827 лева приходи от транспортни застраховки) и ЗПАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ (108 798 574 лева приходи).

Общият премиен приход на работната група от транспортни застрахователни продукти към 31 декември 2006г. възлиза на сума в размер на 745 121 767 лева, което представлява 70.28 % от целия обем по премиен приход от общо застраховане за 2006г. От общо 19 местни застрахователни компании и един чуждестранен клон, транспортни застраховки не са осъществили две компании: „Българска агенция за експортно застраховане“ АД и „ОББ – Ей Ай Джи ЗПД“ АД. Основен дял на приходи се пада на подгрупата на „Каско“ застраховките на сухопътни транспортни средства – 55.03 % от всички транспортни застраховки, следвана от 29.63 % от премиен приход на местните застрахователни компании, формирани от Гражданска отговорност на автомобилисти и на трето място от общия премиен приход на работната група е от застраховки по сертификат „Зелена карта“, където приходът е в размер на 47 150 831 лева, представляващи 6.33 % от общия премиен приход. Останалите приходи в анализирания работна група са в размер под 2.5 % от общите транспортни застраховки. Разпределението по видове застраховки е представено във Фигура № 1

Източник: Комисия за финансов надзор

Фиг. № 1

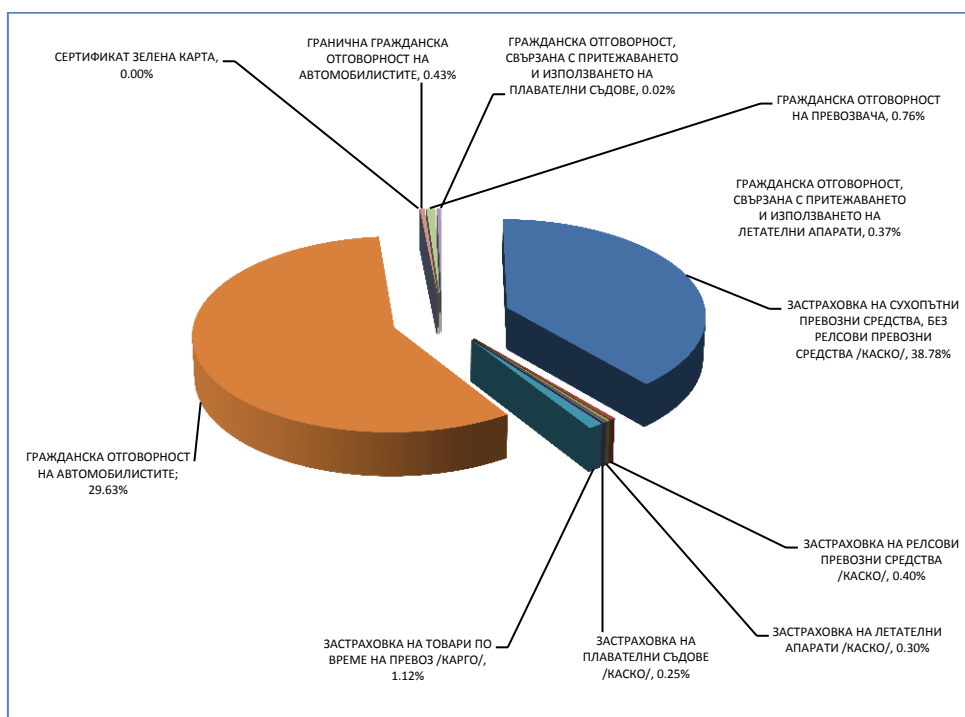
СЪСТОЯНИЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ ПАЗАР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2018г.

Премийните приходи по застраховки „Общо застраховане“, формиращи общия застрахователен пазар към 31 декември 2018г., възлиза на парична сума в размер на 2 047 073 940 лева, при работата на 25 лицензирани местни застрахователни компании.

Общият премиен приход на работната транспортна група от застрахователни продукти към 31 декември 2018г. възлиза на сума в размер на 1 592 116 499 лева, което представлява 77.78 % от целият обем по премиен приход от общо застраховане за 2018г.

От действащите 25 местни застрахователни компании, транспортни застраховки не са осъществили седем компании (ЗК „Юроамерикан“ АД и ЗАД „Европейска застрахователна и осигурителна компания“ АД, „Застрахователно дружество Нова Инс“ ЕАД, „ЗК Медико – 21“ АД, „Фи Хелт Застраховане“ АД, „ОЗОФ Доверие ЗАД“ АД и „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД). Пазарни фаворити към 31 декември 2018г. в класация от първите три места са ЗК „Лев инс“ АД (269 268 757 лева

приходи от транспортни застраховки), „ДЗИ – Общо застраховане“ ЕАД (189 820 916 лева приходи от транспортни застраховки) и ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ (178 580 420 лева приходи от транспортни застраховки). 96 % на приходи от транспортни застраховки са концентрирани в две основни подгрупи - на „Каско“ застраховките на сухопътни транспортни средства – 38.78 % от всички транспортни застраховки и на Гражданска отговорност на автомобилисти в размер на 57.57 % от премиен приход на местните застрахователни компании, формирани от общите транспортни застрахователни продукти. За 2018г. Сертификат „Зелена карта“ отчита общи приходи от застрахователни премии в размер на 452 лв. за целия застрахователен сектор, което се равнява на пазарен дял от 0.00 %. Останалите приходи в анализирания работна група са в размер под 0.8 % от общите транспортни застраховки. Разпределението по видове застраховки е представено във Фигура № 2

Източник: Комисия за финансов надзор

Фиг. № 2

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След присъединяването на Република България към Европейския съюз, на базата на изготвения сравнителен анализ, могат да се обобщат следните изводи:

➤ При анализа на постигането на целите на транспортната политика по отношение общия обем на превози е много важно да се определи степента на използване на автомобилния транспорт. Извършването на превози с лични автомобили има значителен принос за замърсяването на околната среда и съществен дял в броя на пътнотранспортните произшествия, което води до негативни икономически ефекти.

➤ Увеличен е броят на действащите местни застрахователни компании с 32 % от 19 на 25 дружества. Към 31 декември 2018г. няма действащи на територията на България, клонове на застрахователни дружества регистрирани в други страни - членки на ЕС (Застрахователна компания „Олимпик – Клон България“ КЧТ, окончателно прекратява дейността си през м. август 2018г.);

➤ Увеличава се обемът на застрахователния пазар по показател на премиен приход от общо застраховане от 1 060 137 931 лева към 31.12.2006г. на 2 047 073 940

лева към 31.12.2018г., което представлява общ премиен приход на 2018г. спрямо 2006г в размер на 93.10 %;

➤ Увеличава се обемът на транспортните застраховки спрямо общия застрахователен прием със 7.5 % от 70.28 % за 2006г. на 77.78 % за 2018г.;

➤ Увеличава се дялът на премиен приход на работната транспортна група от застрахователни продукти към 31 декември 2006г. възлизащи на нетна сума в размер на 745 121 767 лева на сума в размер на 1 592 116 499 лева, което представлява прираст с 113.65 %;

➤ Пазарните лидери остават сравнително постоянни, като „ДЗИ – общо застраховане“ ЕАД, ЗПАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ и ЗД „Бул инс“ АД са водещи в транспортните застраховки към 31 декември 2006г. Към 31 декември 2018г. пазарни фаворити са отново „ДЗИ – общо застраховане“ ЕАД и ЗПАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ АД, като единствено ЗД „Бул инс“ АД е изместен от ЗК „Лев инс“ АД, която е водеща към 31 декември 2018г.

➤ Запазва се дялът на основните типове застраховки като видове (Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства - Каско на МПС и Гражданска отговорност на автомобилиста), но се променя съотношението им. През 2006г. доброволната застраховка по Каско на МПС е с пазарен дял от 55.03 % спрямо 38.78 % за пазарния дял през 2018г. В реципрочност дялът на гражданската отговорност на автомобилистите е нараснал от 29.628 % към 31 декември 2006г. на 57.57 % към 31 декември 2018г., от което може да се изведе, че в страната доброволните застраховки намаляват и населението се ограничава единствено със задължителните.

ЛИТЕРАТУРА:

[1] Сайт EUR – Lex /интернет портал за достъп до правото на Европейски съюз/ <<https://eur-lex.europa.eu/>>, 18.06.2019г.;

[2] Сайт на Комисия за финансов надзор <<https://www.fsc.bg>>, 20.06.2019г.

[3] Ананиев С., Колев О., Грозданов В., „Статистическа и оперативна отчетност в транспорта“, , ВТУ "Тодор Каблешков", ISBN 978-954-12-0252-4 – CD, 2018г.

Електронно издание: <http://moodle.vtu.bg/course/view.php?id=287>

[4] Ананиев С., Петков И., "Анализ и взаимовръзки на разходите и ценообразуването в транспорта", XX международна научна конференция "Транспорт 2011", ВТУ "Тодор Каблешков", сп. "Механика, Транспорт, Комуникации", бр. 3/2011, част 1, ISSN 1312-3823, стр. I-64 - I-67,, 2011г.

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE INSURANCE MARKET IN THE REPUBLIC OF BULGARIA BEFORE ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION AND TODAY

Orlin Iliev Kolev, Hristina Petrova Nikolova

okolev@abv.bg; hrisiplam@abv.bg

University of Transport Todor Kableshkov
Sofia, 158 Geo Milev Str.
BULGARIA

Key words: Insurance Market, Insurance Companies, Casco Insurance, Cargo Insurance, Financial Supervision Commission

Abstract: *The inclusion of Bulgarian insurance companies in the united insurance market puts challenges for both Bulgarian companies operating in the local market and their potential competition from foreign European insurers, as well as in front of the ability for an access of our insurance companies to other European insurance markets. The work of the local insurance companies is placed in a new economic environment harmonized with the European insurance policy, according to engagement of the Republic of Bulgaria under Art. 64, §. 1 of Directive 2005/68 / EC of the European Parliament and of the European Council of 16 November 2005 on reinsurance in accordance Directives 73/239 / EEC and 92/49 / EEC of the European Council, and of Directives 98/78 / EC and 2002/83 / EC, according to which the Member States of the European Union must bring their legislation (laws, regulations and administrative provisions) into line with its requirements by 10 December 2007.*

The purpose of this development is to compare and analyze the Bulgarian insurance market in two separate moments: to 1th of January, 2007. (The period of the accession of the Republic of Bulgaria to the European Union) and at 31 December 2018. (last full calendar year). The accent of the comparative analysis is a part of the insurance market, namely transport insurance. The data provided by insurance companies to the Financial Supervision Commission gives a source of information massive that was outgoing resource for analysis.